

**JUST TRANSITION FUND
2021-2027**

**Bestuurlijke Afspraken
Regio's-Rijk**

Inleiding

In januari 2021 heeft de Europese Commissie in het kader van de Europese Green Deal een fonds voor een Rechtvaardige Transitie voorgesteld, het Just Transition Fund (JTF). De middelen uit dit fonds worden ingezet in die regio's die binnen Nederland voor de zwaarste opgaven staan als gevolg van de klimaattransitie en waar mede daardoor grote sociaaleconomische uitdagingen te vinden zijn. De Nederlandse envelop bedraagt €623 miljoen voor het JTF-programma 2021-2027 en is door het kabinet verdeeld over zes regio's (acht COROP-gebieden)¹.

Vanaf begin 2021 hebben de ministeries van EZK en SZW (hierna: het Rijk), de provincies Groningen, Noord-Holland, Zuid-Holland, Limburg, Noord-Brabant en Zeeland en de arbeidsmarktregio's van de geselecteerde COROP-gebieden, vertegenwoordigd vanuit hun (centrum)gemeenten (tezamen hierna: de regio's) intensief samengewerkt aan de totstandkoming van dit nieuwe integrale programma (hierna: JTF-Programma).

Belangrijk onderdeel hiervan is de invulling van de governance voor dit JTF-programma waarin het Rijk, provincies en (centrum)gemeenten gezamenlijk hun krachten bundelen.

In gezamenlijk overleg zijn de uitgangspunten van het Rijk en de regio's bepaald. Het betreft concreet:

1. Het Rijk en de regio's werken samen om het JTF-programma vorm te geven en uit te voeren;
2. Het doel van het JTF-programma is om de negatieve gevolgen van de klimaattransitie te verzachten door steun te verlenen in de zwaarst getroffen gebieden en een evenwichtige sociaaleconomische transitie te bevorderen. Overeenkomstig de doelstelling van het JTF moeten de door het JTF gesteunde acties het effect van de transitie rechtstreeks helpen te beheersen door de negatieve gevolgen voor de werkgelegenheid te verzachten en door de diversificatie en de modernisering van de lokale economie te financieren;
3. In het nieuwe programma worden beleidsdoelen rondom economie (innovatie en infrastructuur) en (nadelige) sociale gevolgen (impact op de burger en werkenden) bij elkaar gebracht;

De huidige wetgeving biedt onvoldoende mogelijkheden de regionale autonomie in te vullen, zoals gewenst. Om de uitvoeringsverantwoordelijkheid in de regio te beleggen is het noodzakelijk dat het ministerie van SZW, evenals EZK, wettelijk in staat is uitvoeringstaken te delegeren naar andere instanties. De huidige Kaderwet SZW-subsidies voorziet hier niet in en biedt op dit moment alleen de mogelijkheid uitvoeringstaken te mandateren. De minister SZW zal een start maken met een wetsvoorstel tot wijziging van de Kaderwet SZW-subsidies, zodat het voor toekomstige programma's mogelijk wordt om uitvoeringstaken te delegeren.

In dit document worden de bestuurlijke afspraken vastgelegd. Het is van groot belang dat deze afspraken in de uitvoering worden geïmplementeerd en in de uitvoering worden vormgeven.

¹ Kamerbrief 8 december 2020 Betreft Middelenverdeling Nederlandse enveloppes EFRO en JTF

Bestuurlijke afspraken

Rolverdeling

1. Het Rijk is nationaal eindverantwoordelijk voor het JTF-programma 2021-2027, de daarbij behorende gebiedsselectie en de middelenverdeling. Richting de Europese Commissie (EC) draagt het Rijk de lidstaatverantwoordelijkheid.
2. Het Rijk:
 - Dient in nauwe afstemming met de zes geselecteerde JTF regio's, het JTF-programma in bij de EC;
 - Is politiek verantwoordelijk. De betrokken bewindspersonen leggen ieder overeenkomstig hun portefeuille verantwoording af aan het parlement;
 - Is betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van de transitieplannen van de zes regio's;
 - Is verantwoordelijk voor de gebiedsselectie en daarbij horende middelenverdeling;
 - Kan nationale kaders stellen binnen de mogelijkheden die de Europese verordeningen bieden;
 - Onderhandelt in de EU-raadswerkgroep *Structural Measures and Outermost Regions (SMOR)* over eventuele toekomstige aanpassingen aan de verordeningen;
 - Stelt een nationale regeling op ten behoeve van het JTF;
 - Stelt de openstellingen vast en publiceert deze in de Staatscourant.
 - Stelt de centrale beheerautoriteit (BA) en de auditautoriteit (AA) aan.
3. De opgave en doelstellingen van het JTF-programma 2021-2027 worden gerealiseerd in een gezamenlijk programma van het Rijk en de regio's met één centrale beheerautoriteit.
4. De inhoudsbepaling en de uitvoering van de plannen liggen in de regio. De JTF-regio's richten een regionale uitvoeringstructuur in en maken daarbij gebruik van de door de BA aangewezen regionale Intermediaire Instanties (II). De regionale bestuurders controleren de rechtmatige en doelmatige uitvoering van de regionale plannen door de II's. Over de uitvoering wordt minimaal jaarlijks verantwoording afgelegd in het Monitoringcomité.
5. De zes JTF-regio's²:
 - Stellen de Territorial Just Transition Plans (TJTP) op en blijven voor de inhoud en wijzigingen van deze plannen verantwoordelijk;
 - Zien er op toe, dat de TJTP passen binnen de Europese, de nationale, en de eigen regionale kaders, inclusief het daarvoor ter beschikking gestelde budget en dat deze ook bijdragen aan de regionale opgave;
 - Bepalen de openstellingsstrategie en kalender;
 - Stellen de openstellingen van de calls op en bieden deze ter vaststelling en publicatie aan het Rijk aan;
 - Stellen regionale stuurgroepen aan met vertegenwoordigers van de meest relevante sociale en economische maatschappelijke organisaties;
 - Laten hun plannen uitvoeren door de drie aangewezen II's (Stimulus, Kansen voor West en Samenwerkingsverband Noord Nederland).
6. De directie Dienstverlening, Samenwerkingsverbanden en Uitvoering (DSU) van het ministerie van SZW is aangewezen als de BA. De BA is verantwoordelijk voor de uitvoering van het JTF-programma 2021-2027³. De BA mandateert zoveel mogelijk uitvoeringstaken aan de II's. De precieze invulling van de samenwerking tussen BA en II's wordt vastgelegd in een nog nader op te stellen uitvoeringsovereenkomst tussen BA en II's.

De Beheerautoriteit:

- Brengt bestaande deskundigheid en systemen in en adviseert de II's over de inrichting van efficiënte uitvoeringsprocessen van het programma;
- Maakt zoveel mogelijk gebruik van bestaande deskundigheid en systemen bij de II's;
- Is verantwoordelijk voor het beheer van het JTF-programma 2021-2027;

² Met de JTF-regio wordt bedoeld: een bestuurlijke entiteit met ten minste vertegenwoordiging van de desbetreffende provincie en van de (centrum)gemeente van de betrokken arbeidsmarktregio.

³ CPR, artikel 72 lid 1. De BA is verantwoordelijk voor het beheer van het programma met het oog op het bereiken van de doelstellingen van het programma.

- Heeft een adviserende en ondersteunende rol voor de II's;
- Houdt toezicht op de II's⁴;
- Dient de betaalaanvragen in bij de EC;
- Vervult de boekhoudfunctie;
- Onderhoudt de contacten met de Auditdienst Rijk (AA)

De Intermediaire Instanties:

- Brengen bestaande deskundigheden en systemen in en adviseren de BA over de inrichting van efficiënte uitvoeringsprocessen van het programma;
- Maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande deskundigheid en systemen bij de BA;
- Ondersteunen de regio's bij de inhoudelijke opzet voor de openstelling van de calls en organiseren waar mogelijk gezamenlijke calls voor het indienen van aanvragen;
- Zijn verantwoordelijk voor de selectie van projecten, rekening houdend met de inbreng van de deskundigencommissie en de vereisten van de regeling. Met behulp van de financieel-technische toets voor de ontvankelijkheid van projecten;
- Stellen de subsidiebeschikkingen vast;
- Voeren de managementverificaties (eerstelijns controles) uit.

7. De onafhankelijke audit(s) wordt door de AA op contractbasis uitgevoerd met als opdrachtgever het Rijk.
8. Rijk en Regio werken samen aan de invulling van de uitvoering door II en BA. Het Rijk is opdrachtgever voor de BA, de regio's zijn opdrachtgever voor de II's. Om de gezamenlijke uitvoering door BA en II's in de praktijk effectief en efficiënt te laten verlopen wordt een opdrachtgeversoverleg van Rijk en regio's ingesteld.

Beleid

9. De door de EC aan de lidstaat Nederland toebedeelde JTF-middelen worden verdeeld, zoals opgenomen in de brief aan de Tweede Kamer⁵. Hierbij is het uitgangspunt dat regionale transitieplannen bijdragen aan economische- en sociale doelstellingen. Vertrekpunt van het kabinet is een evenredige verdeling van 50%-50% ten behoeve van sociaal beleid en investeringen die deze gebieden een nieuwe economische, duurzame impuls geven. Indien de specifieke regionale opgave dit onderbouwt is er een bandbreedte van 10% aanvaardbaar. De regio's hebben hun regionale plannen mede vanuit dit vertrekpunt opgesteld. De investeringen die bijdragen aan het sociale gedeelte passen binnen de vooraf overeengekomen richtlijn. Op-, bij- en omscholing kan niet zonder inzet vanuit de betrokken sectoren. Het Rijk en de regio's gaan in gesprek met de werkgevers en werknemers over de benodigde inzet voor de skills opgave binnen het JTF.

Rijk en de regio's blijven gedurende de looptijd van het JTF in gesprek over nationale- en regionale kaders en uitgangspunten.

Middelenverdeling

10. De programmagelden zijn als volgt verdeeld:

Provincie (NUTS2)	COROP (NUTS3)	Bedrag mln. EUR
Groningen (programmagebied is inclusief gemeente Emmen)	Oost-Groningen Delfzijl en omgeving Overig Groningen	€ 330
Noord-Holland	IJmond	€ 58,5
Zuid-Holland	Groot-Rijnmond	€ 58,5
Noord-Brabant	West Noord-Brabant	€ 58,5
Zeeland	Zeeuws-Vlaanderen	€ 58,5
Limburg	Zuid-Limburg	€ 58,5

⁴ CPR art 72 lid 1 d

⁵ Kamerbrief 8 december 2020 Betreft Middelenverdeling Nederlandse enveloppes EFRO en JTF.

11. De BA en II's stellen zich ten doel de uitvoeringsprocessen efficiënt in te richten met inachtneming van de taakuitsplitsing. De opdrachtgevers, zijnde het Rijk en de regio's, zullen zich inspannen de gehele uitvoeringskosten voor de uitvoering van het JTF-programma zo laag mogelijk te houden. Hiertoe dient als richtlijn dat de uitvoeringskosten 8% van het beschikbare JTF-budget beslaan. Wederzijds inzicht zal worden geboden over de kosten.
12. De uitvoeringskosten zullen deels gedekt worden vanuit de technische bijstandsmiddelen die door de Europese Commissie beschikbaar worden gesteld. De EC stelt een bedrag van 4% van de programmagelden beschikbaar als Technische Bijstand. Deze bedraagt maximaal €24,92 mln. De technische bijstand is op basis van de concept begrotingen van de uitvoeringskosten bij het Rijk en bij de regio's (II's) niet toereikend om de gehele uitvoeringskosten van het JTF-programma te dekken. Van de beschikbaar gestelde technische bijstand wordt 75% toegekend aan de regio's en 25% aan het Rijk. De nadere verdeling over de regio's onderling vindt naar rato van de beschikbaar gestelde middelen (artikel 8) plaats. Het Rijk en de regio's zullen zelf het resterende deel van hun kosten financieren voor zover dat niet door hun deel van de technische bijstand vanuit de EC wordt gedekt.
13. De beschikbare Rijkscofinanciering van EZK kan in zo beperkte mogelijke mate aangewend worden t.b.v. de financiering van het aandeel van EZK in de dekking van de uitvoeringskosten. SZW zal vanuit de eigen middelen haar bijdrage leveren aan de dekking van de uitvoeringskosten.
14. In het geval dat er door onderuitputting een lagere bijdrage vanuit de EC aan technische bijstand wordt ontvangen voor de financiering van de uitvoeringskosten, geldt dat dit naar rato wordt toegerekend aan de regio('s) waar die onderuitputting zich voordoet en wordt de technische bijstand bijdrage bij desbetreffende regio('s) naar rato in mindering gebracht.

Monitoringcomité

15. De BA stelt een nationaal Monitoringcomité in met vertegenwoordiging vanuit de ministeries van SZW en EZK, de JTF regio's en andere betrokken stakeholders⁶. Elke regionale stuurgroep levert één afgevaardigde in het Monitoringcomité.

Benutting van de middelen

16. Rijk en regio dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de rechtmatige en tijdige besteding van de JTF middelen. De middelen zijn cf. de in brief aan de Tweede Kamer ⁷ gehanteerde verdeelsleutel toebedeeld aan de regio's. De regio's hebben zich gecommiteerd aan het uitgangspunt van rechtmatige en tijdige besteding van de aan hen toebedeelde middelen. Daartoe stellen de regio's afzonderlijk een planning van openstelling op welke gedeeld wordt in de het Monitoringcomité.
17. Elke regio committeert zich aan de besteding van de JTF-middelen die beschikbaar zijn gesteld. Om onderuitputting te vermijden, streven alle partijen ernaar om eind 2023 minimaal 80% uitgaven te hebben geprognoseerd voor 2027. De prognose is op basis van de afgegeven beschikkingen in 2023 en de uitgaven - op andere wijze realistisch onderbouwd - voor 2024, met bijbehorend verwachte uitgaven patroon die uiterlijk 31-12-2026 gedeclareerd zouden kunnen worden.

Het monitorcomité zal in september 2023 en januari 2024 de benutting van het budget in de deelnemende regio's te bespreken en indien nodig in januari 2024 corrigerende acties overeenkomen om volledige benutting van de EU middelen te bereiken. Dit kan leiden tot een verzoek aan de EC tot programmawijziging.

Waar elke regio in eerste aanleg zelf verantwoordelijk is voor de tijdige benutting van de voor de regio gelabelde middelen, ligt er een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle programmapartners voor het halen van de N+3 op programmaniveau en de halfjaarlijkse monitoring daar naartoe.

18. Elke regio maakt uiterlijk binnen 1 maand na goedkeuring van het programma een planning voor de wijze en tijdstippen van openstelling van het programma en brengt dit programmeringsplan in de regionale stuurgroep. Vervolgens worden de

⁶ Conform CPR artikel 39.

⁷ Kamerbrief 8 december 2020 Betreft Middelenverdeling Nederlandse enveloppes EFRO en JTF.

programmeringsplannen gebundeld en worden - ter informatie - in het PMO JTF en het Monitoringcomité voorgelegd. Het programmeringsplan is vrij gedetailleerd voor de eerste twee jaar en geeft een zeer globale doorkijk naar de rest van de periode, om bijsturen mogelijk te houden.

19. Er vindt een halfjaarlijkse monitoring van de bestedingen plaats. De monitoring rapportages worden door de II's opgesteld en besproken in de regionale stuurgroepen en via het uitvoeringsoverleg (BA en II's) beschikbaar gesteld ter bespreking in het Monitoringcomité.
20. Daarnaast wordt het principe van de "veroorzaker betaalt" gehanteerd. Dat wil zeggen, mocht er eind 2026 door onderuitputting minder dan 71% gedeclareerd kunnen worden bij de Europese Commissie, dan wordt het bedrag wat terugvloeit naar de EU-begroting in mindering gebracht bij de regio(s) waar de onderuitputting is ontstaan.

Financiële risico's

21. De BA en de II's spannen zich samen in om eventueel geconstateerde onregelmatigheden op te (laten) heffen of door de II's zelf te laten corrigeren ter voorkoming van een financiële correcties van de zijde van de Europese Commissie te voorkomen. Ook hier geldt dat het principe is "de veroorzaker betaalt".

Regionale deskundigencommissie

22. In het programma zal gebruik worden gemaakt van één deskundigencommissie per regionale TJTP voor een onafhankelijke beoordeling van de projecten.
23. Het Rijk, de regio's, BA en II's stellen gezamenlijk een uniform beoordelingskader vast. Hierbij kan per regio c.q. openstelling sprake zijn van een andere weging van de beoordelingscriteria.
24. De minister van SZW stelt op voordracht van de regionale stuurgroepen voor elke JTF-regio een deskundigencommissie in voor de inhoudelijke beoordeling van de projecten. Hierbij kan een mix gemaakt worden van regionale en regio-overstijgende deskundigen. Daarnaast wordt ook gezorgd voor voldoende deskundigheid over de diverse thema's, die aansluiten bij het beoordelingskader. Zodoende kan de samenstelling van de deskundigencommissie(s) verschillen per regio en per openstelling.